

Forrás: http://magyarszo.rs/fex.page:2012-03-25_Gyermekkent_is_tanított.xhtml

Gyermekként is tanított

Dr. Gábrity Molnár Irén a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjéről, a gyermekkoráról, az utazásairól és a tanítás szépségéről

Tómó Margaréta

2012. március 25., vasárnap

Dr. Gábrity Molnár Irénnek elsőként a díjat átadó Korsós Tamás főkonzul gratulált

Gábrity Molnár Irén nemzeti ünnepünkön, március 15-én vette át Korsós Tamás főkonzultól a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést a magyar nemzeti közösség érdekeit szolgáló, töretlen kutatói, tudományszervezői és az ifjabb tudósgenerációk tehetséggondozásában betöltött szerepéért. A Magyar Szónak adott interjújában ezúttal is szól a vajdasági magyarság és az itteni fiatalok helyzetéről, sőt kivételesen önmagáról is.

Egész kicsi korában mi szeretett volna lenni, ha felnőtt?

– Kiskoromban a testvéremmel mindig tanító néniset játszottunk, hol ő volt a tanító néni, s én a diák, hol pedig fordítva. Én azt imádtam. Néha játszottunk orvososdit is, de a pedagógus szakmára, úgy tűnik, genetikai hajlamom van. Fiatalokkal dolgozni, átadni a tudásunkat, s közben engedni, hogy kialakuljon a kreativitásuk, ez az együttműködés ad nekem erőt.

Muzslyán járt általános iskolába, de Lukácsfalván született.

– Lukácsfalván fejeztük be az első osztályt, de akkoriban sokan a város peremére költöztek, így a szüleimmel mi is Muzslyára mentünk. Ott végeztem el az általános iskolát, utána pedig Nagybecskereken a gimnáziumot.

Akkoriban engedték a tanárok, hogy kibontakozzanak?

– Ahogy a valamikori jugoszláv oktatásban, úgy a mai szerbiaiban is megvan a kötelező tanmenet, és elvárják, hogy maximálisan teljesítsen az ember. Az én időmben viszont sokkal több volt az iskolán belüli, ám órán kívüli szakkör. Ezek a foglalkozások jelentették akkoriban a tehetségápolást. Léteztek irodalmi, színészi, matematikai és más fakultatív csoportok, s a legtöbbre én is jártam, ezért rengeteg versenyen vettem részt. Főleg a humán tárgyakban jeleskedtem, elküldtek ugyan egy-két matekversenyre is, de nem nagyon igyekeztem. Maradtam a társadalomtudomány területén és a néptáncsoportban. Az óbecsei irodalmi versenyen például filmkritikával vettem részt, nem saját verssel. Az iskolán kívüli aktivitás pedig a Petőfi-körökben, a muzslyaiban és a nagybecskerekiben zajlott, ahol még biciklitúrákat is szerveztünk.

A gimnáziumi éveken már tudta, hogy közgazdaságtannal szeretne foglalkozni?

– Az álmom a pszichológia vagy a szociológia szak lett volna Újvidéken. Abban az időben azonban nem volt erre anyagi lehetőségünk. Apám volt a család egyetlen kenyérkeresője, így hát lehetetlen volt, hogy az ikertestvéremmel együtt, egyszerre két egyetemistát eltartson, két különböző városban. Az volt a döntés, hogy ahová mi megyünk egyetemre, oda hurcolkodik az egész család. Eladtuk a házat Muzslyán, és vagy Újvidékre, vagy Szabadkára költözhattünk. De vonzódott az akkori bánáti nép Szabadka és Zenta felé is, ezért szülői nyomásra Szabadkát választottuk. A testvérem matematikát szeretett volna tanulni. A Közgazdasági Karon pedig mindketten megtaláltuk a magunk számítását: az alkalmazott matematikát és az alkalmazott pszichológiát. Én később elmentem – az akkori káderpolitika elve szerint rendeletre, mert a diplomázás után ottmaradtam tanársegédnek – Belgrádba politológiából doktorálni. Nagyon nem tetszett, de végigcsináltam. Nem vonzott a politológia, hiszen akkor még az öngazgatási szocializmus dicsőítése volt a lényeg, amiben annak idején hittünk is, mert azt tanították, de láttuk, hogy nem hatékony. Folyamatosan próbáltam eltávolodni a rendszerelemzésektől, igyekeztem az alulról jövő szervezkedések analízisével foglalkozni, és ez sikerült is. Az életem egy részében civilszervezet-vezetőként tevékenykedek, tehát mindez nem volt hiába. Visszatértem a szociológiához, vagyis az empirikus magatartásvizsgálatokhoz, csak nem egy személynél, ahogyan azt a pszichológia teszi, hanem csoportoknál.

Sokan úgy gondolják, hogy a kutató egész álló napokat tölt könyvtárakban, a tanár viszont folyamatosan szerepelni kényszerül. Ön pedig tanár és kutató is egyben.

– A kutatást nem így kell elképzelni, egyfolytában menni kell, emberek között kell lenni. Az egyetemi tanárkodás pedig lehetetlen kutatás nélkül. Amit ír, s amit előad, annak a saját tapasztalatának kell lennie. Azok mögött a szavak mögött tíz–húsz éves kutatásnak kell állnia ahhoz, hogy hitelesek legyenek. Az egyetemi tanártól elvárják, hogy valami újat adjon elő. A kurzusok azt tükrözik, amit kutatunk. Persze a kollégák munkáját is figyelem, tanulunk egymástól.

Ön az egyik alapító tagja a Magyarságkutató Tudományos Társaságnak. Milyen önmagán átszűrve együtt élni több évtized helyzetképével, a magyarság hullámvölgyeivel és felemelkedéseivel?

– Úgy tűnik, húsz év nem hosszú idő, pedig valójában nagyon is az. A titói rendszerrel kezdtük, majd a miloševići, később a kvázi demokratizálódási korszak következett, most

pedig Európa felé nyitunk. Mindegyik időszakban más volt a vajdasági magyarság pozicionálása, miközben folyamatosan kereste az identitását, s változott a kommunikációja az anyaországgal. Ahogyan a vajdasági magyarság átélte különböző léhelyzeteket, ugyanúgy a Magyarságkutató Tudományos Társaság is. Ez a kutatási igényekben nyilvánult meg. Egy közösség önidentifikálódása és esélyei is változnak, ezért látni kell, hogy kik alkotják az elitet, amely a közösség magvát képezi, és hol vannak a kitörési pontok. Ezek ugyanis szintén változnak, de nem kell félni a változástól.

Mivel tölti a szabadidejét, mi a hobbija?

– Nekem a szakmám a hobbi. Olvasni, előadást hallgatni, vitatkozni nagyon szeretek. A gyermekeim a legnagyobb kincsek számomra a világon, nagyon büszke vagyok rájuk. Becsületes emberek, diplomások, megállnak a saját lábukon, és ez nagy büszkeség minden szülő számára. Mindig szerettem volna még többet utazni a nagyvilágban, pedig sokat barangoltam már. Más kultúrák felfedezése rendkívül izgalmas. Kevés időm jut a virágokra és a kisállatokra, pedig nagyon szeretem őket.

A díj átvételekor azt mondta, ezt a keresztet nem lesz nehéz vinnie. Mire gondolt?

– Arra gondoltam, hogy vannak olyan életszakaszok, amelyek megpróbáltatások elé állítják az embert. Az ómamám mondta sokszor, hogy minden ember viszi a maga keresztjét, amit méltósággal kell hordani, vagyis alkalmazkodni kell ahhoz, amit ránk mér a Mindenható. A díjátadáskor az jutott az eszembe, hogy akármilyen nehéz néha az életben, mellettünk vannak azok, akik szeretnek. Ott voltak a gyermekeim, talán nekik mondtam ezt. Ezt a Lovagkeresztet nem nehéz vinni, hiszen ha a körülöttünk lévő emberek elismerik azt, amit csinálunk, akkor tovább kell tennünk a dolgunkat. Amikor ilyen díjat kap az ember, az hatalmas lendületet ad, ezért én nagyon hálás vagyok érte, és örülök neki.

Min dolgozik éppen?

– Jelenleg néhány projektumot végzünk. A legújabb érdeklődés nemzetközi téren természetesen Szerbia Európai Unióhoz való csatlakozásának, vagyis az előfeltételeinek a kutatására, s a lakosság magatartására irányul. Ezekben a témakörökben az országhatáron átívelő migrációs kapcsolatok, a vajdasági magyarok iskolaválasztási és munkavállalási tendenciái azok, amelyek a legközelebb állnak hozzám. De most éppen egy svájci kutatáson dolgozunk, őket az érdekli, hogy a beszűkült balkáni nemzetek nyitottak-e az úgynevezett transznacionális identitás felvételére. Mennyire mosódott ki a balkáni nép agyából a sovinizmus, mennyire problémás identitással megyünk majd Európába? A régiók fejlesztésbeli kutatásába valószínűleg a jövőben is bele tudok szólni. A humánerőforrás fejlettségéről, képzettségi szintjéről kell képet adni, rá kell jönni arra, hogyan lehetne megreformálni a felsőoktatást, hogy piacképes munkaerőt termeljünk, ne pedig munkanélkülieket.